Erscheint täglich
mit Ausnahme von Samstag und Sonntag.

Budapest, 1893. február 13-án | **Jüdisches Volksblatt.** | III. évfolyam 31. sz.

יידישעס פאָלקסבלאַטט.

אונפּאַרטהייאישעס אָרגאַן פיר פּאָליטיק אונד יידישע אינטערעססען.

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50.

פרענומעראַציאָנס-פּרייז דעס בלאַטטעס:
פיר עסטערייך-אונגארן:
גאנציאָהריג 10 גולד׳, האַלביאָהריג 5 גולד׳, פיערטעליאָהריג 2 גולד׳ 50 קר.
פיר דאס אויסלאנד:
גאנציאָהריג 12 גולד׳, האלביאָהריג 6 גולד׳, פיערטעליאָהריג 3 גולד׳.

פּרענומעראַציאָנס-געלדער, זאָ וויא אַללע זענדונגען זינד צו ריכטען אן דיא רעדאַקציאָן דעס „יידישעס פאָלקסבלאַטט“ בודאַפּעסט, וואַרמהאָף.

Megjelenik hetenkint 5-ször.
ערשיינט פינפמאל וואָכענטליך
אנאָנסען אונד קאָנקורזע פאָן געמיינדען ווערדען ביללינגסט בערעכנעט.
רעדאקציאָן אונד עקספּעדיציאָן: בודאַפּעסט, וואַרמהאָף.

Felelős szerkesztő: DORNBUSCH MÓR.
הערויסגעבער אונד רעדאַקטעור: מ׳ דאָרנבוש.

בודאַפּעסט מאָנטאג כ״ז שבט תרנ״ג. | דריטטער יאהרגאנג, נומער 31

דיא פעריענען הערדען אבאָננענטען, דערען פּראַנומעראַציאָן אם 15. פעבער צו ענדע געהט, ווערדען אום ערנייערונג דערזעלבען ערזוכט, דאמיט קיינע אונטערברעכונג אין דער צוזענדונג דעס בלאַטטעס אַן איהרע אַדרעססע איינטרעטע.

פּאָליטישע איבערזיכט.

— I אוים דעם אונגארישען אבגעאָרדנעטענהויזע. —

דיא געגעראל-דעבאַטטע איבער דיא רעגירונג דער בעאמטענ-געהאַלטער קאָנגטע פאָרגעסטערן ענדליך געשלאָססען ווערדען, דאָך ווערדען דיא שלוסס-רעדען ערסט אם דאָננערסטאג געהאלטען ווערדען, דא ביז דאהין וועגען דעם פאַשינגס-ענדעס קיינע זיטצונג שטאַטטפינדעט.

מיניסטער-פּראָזידענט וועקערלע היעלט פאָרגעסטערן איינע רעדע, דיא פינף פיערטעלשטונדען דויערטע. ער ווענדעטע זיך פאָר אללעם געגען דען אבגעאָרדנעטען פּראָפעססאָר העוועזי, וועלכער זיך איבער דיא גערינגשאַטצונג דעם פּראָפעססאָרען-שטאַנדעס בעשווערטע. „מיינעס וויססענס (זאגטע וועקערלע) געניעסט אונזער פּראָפעססאָרענשטאַנד דיא געביהרענדע ווערטהשאַטצונג. (צושטימונג רעכטס.) איך וויישט ניכט, וואָ דער העדר אבגעאָרדנעטע, דער יא זעלבער פּראָפעססאָר איזט, דיא ביטטערע ערפאהרונג געוואָננען האט, דאס דער פּראָפעססאָר זעהר וועניג ווערטהשאַטצונג געניעסט. האָפפענטליך ניכט אויף זיינער אייגענען לויפבאהן; דענן מיינעס וויססענס גיבט עס פּראָפעססאָרען, דיא זעהר האָך געשאַטצט ווערדען אונד דאנן וויעדער פּראָפעססאָרען, דיא — קיינעסוועגס האָך געשאַטצט ווערדען.“ (הייטערקייט רעכטס.)

„דיא פאָרלאַגע, נעעהרטעס הויז, איזט קיינעסוועגס איינע זאָ אָבערפלאַכליכע ארבייט, וויא בעהויפטעט וואָרדען. זיא איזט איינע זעהר גרינדליכע אונד — וויא איך גלויבע — זעהר קאָררעקטע ארבייט. (צושטימונג רעכטס.) געגען דיעזע אנקלאַגע וויל איך זיא אלזאָ ניכט וויטער פערטהיידיגען; נור געגען דיא בעהויפטונג מוסס איך מיך פערוואהרען, אלס אָב זיא איין אגיטאַציאָנס-מיטטעל האַטטע זיין וואָללען, אום ביא דען וואהלען דיא בעאַמטען צו געווינגען. דיא פערנונפט יענער, דיא דיעס בעהויפטען, שטעהט ניכט אויף שטארקען פיססען. דענן צו בעהויפטען, דאס דיעזער ענטוואורף זאָ שלעכט איזט, דאס ניעמאנד פאָן דען אינטערעססירטען דאמיט צופריעדען איזט אונד אנדערערזייטס וויעדער דענזעלבען אלס מיטטעל דער רעגיערונג הינשטעללען, דאס איזט וואָהל מיט דער געראַדען פערנונפט אונפּעראיינבאר.“ (זאָ איזט׳ס! רעכטס. בעוועגונג אויף דער אייססערסטען לינקען.)

„אלס דיא רעגיערונג דיעזע פאָרלאַגע איינרייכטע, וואר זיא דאריבער אים קלאַרען, דאס זיא אים לויפע דער פערהאנדלונג געוויססע פאָרדערונגען ווירד נאכגעבען מיססען. עס מוססטען פאָרערסט דיא אנשפּריכע אבגעוואַרטעט ווערדען, אום דיעזעלבען דאנן אין דאס ריכטיגע גלייכגעוויכט מיט דען איבריגען בעשטימונגען דעס געזעטצ-ענטוואורפעס צו ברינגען. זייגערזייטס שטעללטען וויר פיר געהאלטס-ערהאָהונגען איינע סוממע פאָן 1,125,000 גולדען אין אויסזיכט, אונד יעטצט נעהמען וויר געראדע דאס דאָפּפּעלטע אין אנשפּרוך.“

דער מיניסטערפּראָזידענט ווידערלעגטע זעהר שלאגענד דיא זייטענס דער אבגעאָרדנעטען האָראַנסקי אונד אָטוואָש געגען דיא פאָרלאַגע פאָרגעבראַכטען איינווענדונגען אונד שלאָסס זיינע רעדע אונטער לעבהאַפטעם בייפאלל אונד עליענרופען דער רעכטען.

— II. אים וויענער רייכסראַטהע. —

איינער דער הערפאָרראַגענדסטען מיטגליעדער דער דייטש-ליבעראלען פּארטייא, דער אבגעאָרדנעטע פּראָפעססאָר זיסס, קריטיזירטע אם פרייטאג אים אָסטערייכישען אבגעאָרדנעטענהויזע דאס נייע פּראָגראַמם דעס מיניסטעריאומס טאַאַפע. „אין דעם פּראָגראַממע (זאגטע ער) פערמיידעט דיא רעגירונג יעדעס ענטשיעדענע וואָרט. וועהן עס אין דעמזעלבען הייססט, דאס בעציגליך דער רעליגיאָזען געפיהלע אין דער שולע דאס גוט-אַכטען דער קירכליכען בעהאָרדען אויסשליעסליך מאַסגעבענד איזט, זאָ האט דאס ניכטס אנדערעס צו בעדייטען, אלס דאס וויר אללעס טהון מיססען, וואס דיא הערען בישאָפע וואָללען. (לעבהאַפטער בייפאלל לינקס.) עס איזט זעלבסטפערשטאַנדליך, דאס וויר היעצו ניכט ביישטיממען קאָננען.“

אבגעאָרדנעטער מאָרזיי שפּראַך זאָדאנן געגען דען פאָר-רעדנער אונד זאגטע: „דיא קירכע מוסס געגענאיבער דען אנגריפפען דער ליבעראלען פערטהיידיגט ווערדען. דער אנטיסעמיטיסמוס איזט הערפאָרגערופען דורך דיא יידישע פּרעססע, וועלכע דיא קאטהאָלישען איבערציינונגען פערשפּאָטטעט. דער ליבעראליסמוס פיהרט צור רעוואָלוציאָן!“

טאַגעס-נייאיגקייטען.

(זיינע מאַיעסטאַט דער קאָניג) האט יעטצט איינען גלאַנצענדען בעוויז זיינעס עדלען מיטגעפיהלס אויך פיר פרעמדעס עלענד געליעפערט. אויס דער גריעכישען הויפטשטאדט אטהען ווירד טעלעגראַפירט: „קאַיזער-קאָניג פראנץ יאָזעף שפּענדעטע צעהנטויזענד פראנקס פיר דיא דורך דאס ערדבעבען אויף זאַנטע בעטראָפפענען.“

(דיא רייזע דער קאָניגין.) אויס מאַדריד מעלדעט מאן: אין פאָלגע דעס אויסברוכעס דער כאָלערא אין מאַרזעילל בעגיבט זיך קאַיזערין-קאָניגין עליזאבעטה פאָן בארצעלאָנא נאך ניצצא.

(גלאַדסטאָן איבער דיא יודען.) אים ענגלישען אבגעאָרדנעטענהויזע בעאַנטראַגטע פאָרגעסטערן דער דעפּוטירטע לאָוטהער דיא שאַפפונג איינעס געזעטצעס צור בעשראַנקונג דער איינוואנדערונג אונבעמיטטעלטער אויסוואַנדערער. דער אנטראג-שטעללער בעריעף זיך אויף אמעריקא אונד שפּראַך אויך פאָן דען אויסוואַנדערנדען רוסישען יודען, וועלכע „מאַנכע קראַנקהייטען מיטברינגען.“ — הויערויף בעקאַמפּפטע דער בעריהמטע שטאַאַטסמאַנן גלאַדסטאָן דען אביגען אנטראג אונד ער זאגטע אונטער אנדערעם: „ווענן מאן גערעכט זיין וויל, מוסס מאן צוגעבען, דאס דער געזונדהייטס-צושטאַנד דעס איזראעליטישען שטאַממעס אים אללגעמיינען איין זעהר גוטער איזט. דאריך, אונד פיעלליכט אויך אין אנדערען פּונקטען, דירפטען דיא יודען איינען גינסטיגען פערגלייך מיט דען כריסטען אויסהאַלטען.“ — דער אנטראג לאָוטהער׳ס ווארדע מיט 234 געגען 119 שטיממען אבגעלעהנט.

(דר׳ ריכארד וואהרמאנן.) דער זאָהן דעס פערשטאָרבענען אבגעאָרדנעטען מאָריץ וואהרמאנן, איזט אויף אנזוכען דעם קאָניגליך אונגארישען געריכטסהאָפעס אין בודאַפּעסט אם פרייטאג אבענדס אין וויען פערהאַפטעט אונד דעם לאנדעסגעריכטע איינגעליעפערט וואָרדען. דר׳ ריכארד וואהרמאנן איזט בעקאַנטליך פאָר מעהרערען יאהרען וועגען דועלל-פערגעהענס צו צוויא מאָנאַטען שטאַאַטס-געפאַנגניס פערורטהיילט וואָרדען. ער היעלט זיך לאַנגערע צייט אין אינדיען אויף אונד קאם קירצליך צוריקק, אלס זיין פאַטער, דער אונגארישע רייכסטאַגס-אבגעאָרדנעטע מאָריץ וואהרמאנן, שטאַרב. דאס אורטהייל וואר אין רעכטסקראַפט ערוואַכסען אונד דר׳ ריכארד וואהרמאנן, דער זייט איינינען טאגען אין וויען ווייל(ט), ווארדע פערהאַפטעט. זיין פערטהיידיגער האט שריטטע אונטערנאָממען, אום איהם צו ערווירקען, דאס ער געגען קויציאָן אויף פרייען פוסס געזעטצט ווערדע, דא ריכארד וואהרמאנן בערייטס איין גנאַדענ-געזוך איבערייכט האט.

(דער שטאַמפּפענער ראַבבינער.) ר׳ אלעזר ווינטער ז״ל, איזט פאָריגע וואָכע אים אלטער פאָן 82 יאהרען געשטאָרבען. דער פערבליכענע, וועלכער 42 יאהרע הינדורך אין שטאַמפּפען אמטירטע, צייכנעטע זיך גאַנץ בעזאָנדערס דורך זאַנפטמוטה, הייטערזינן אונד מענשענפריינדליכקייט אויס. אים דעצעמבער 1881 טראַף איהן איין שווערער שלאַג, דא זיין זאָהן, מיט-אינהאבער דער אנגעזעהענען וויענער פירמא „מיקאָלאש אונד ווינטער,“ ביים בראַנדע דעס רינגטהעאַטער-ברענדעס אומס לעבען געקאָממען איזט. דער גרייזע ראַבבינער ערטרוג דיעזען שמערצליכען פערלוסט מיט זעלטענער פאַססונג. זיינע ליעבענסווירדיגקייט ערוואַרב איהם דיא האָכאַכטונג אללער, דיא איהן קאַנגטען. דעם לייכענבעגאַנגניססע פאָלגטען אויך דיא קאטהאָלישע אָרטס-גייסטליכקייט אונד מעהרערע בעהאָרדליכע אָרגאַנע. אם גראבע ווארדען מעהרערע טרויער-רעדען געהאלטען. תנצב״ה.

(קאַמפּף איינעס אָסטערייכישען שענדארמען מיט אונגארישען איינברעכערן.) אויס דירנקרוט ווירד בעריכטעט: זייט דרייא וואָכען קאמען אין דירנקרוט אונד אומגעבונג צור נאכט-צייט פיעלע איינבריכע פאָר. מאן ענטדעקקטע, דאס דיא פערברעכער אויס אונגארן קאָממען. אין דער נאכט פאָם 29. אויף דען 30. יאַנגער ווארדען ביא איינעם וויינבויער דיא קעללערייען ערבראָכען. דעם מאָרגענס פאנד מאן איינען קרוג

אן איינע זאָלכע מיט איינעם קורצען שרייבען, וואָרויף זיא נענויעסטע אינשטרוקציאָן ערהאלטען. — **ניכט נעצאָגען** זינד דיא לאָזע דער הערדען: פ' ווייסס אין מ'-אָיוואר, אינ' שטערן אין לאָקוש, מ' רייך אין לאליטי אונד מ' מענצעל אין סטאניסלוי.

חידה (*.

בעשרה והוא
למלך ונביא
נמצא שמי.
יצחק קעללנער, סיניער-**וואראליא.**

*) שמות הפותרים יגלו בהעלה אשר יופיע ביום ו' הבע"ל.

רעטהזעל.

— צווייזילביג. —

1) איך קאָנן שמערצען דיר בערייטען,
בין איך אין דיינעם פיינדעס האנד,
דאָך וואָהלגעריכע אויך פערברייטען,
ווענן אין דעם גארטען איזט מיין שטאנד.
2) פאָן פרוכטבארקייט בין איך איין צייכען;
מיך ווייסס דער מענש מיט ארגער ליסט
אים טיעפסטען גרונד זעלבסט צו עררייכען,
וואָ מיין **אויפענטהאלט אימּמער איזט.**
דאס גאנצע:
אונס זאָ צו נעננען זאָללטע יעמאנד וואגען,
מיט דער ערסטען ווירדען וויר איהן פעריאגען.
ב' וועכסלער, **מ'-פאגאָטשא.**

אויפלאָזונג דער ראָטהזעל אין נוממער 5:
I. דער חידה: **אָב, בּא, בָּא.**
II. דעס דייטשען: פינסטער, פענסטער.

ריכטיג האבען געלאָזט.

בידע, דיא הערדען: י' ווייסס סיהאלאָם, א' פריימאנן מארניטפאלו, מ' לעווי טעמעשוואר, ה' שטערן נ'-אידא, י' ניימאנן ליפטוי-ראָזענבערג, אי' גרין מאטטערסדאָרף, ב' גלאטט-שטין ה-סאָללעד;

דיא חידה, דיא הערדען: זעליג פריעדמאנן טארפא, יצחק קעללנער אונד ארי' פעלדבראנד סיניער-וואראליא, א' קליין האלמי, משה מאגן קריוואני, איג' פעפפערמאנן קליין-בים-טשיק, ב' וועכסלער מעזאָ-פאגאָטשא, נ' ראָטה פרעסבורג, ש' ביתהאָלין אָסטערדייכיש-נאָוואָסעליין;

דאס דייטשע, דיא דאמען: ערנעסטינע גוטטמאנן פאָררא-ענטש, רעגינע ניימאנן אונד פאני פיש ליפטוי-ראָזענבערג, אידמא אונד פאני גינצלער נעסטעלי.

וואַרען-בעריכט.

געטריידע-געשאָפט פאָם 9. פעבער.

דאס איסנעבאָט אין ווייצען וואר הייטע נוט, דיא קיפלוסט גינסטיג. — עס וואורדען 30.000 מעטערצענטנער צו פאָלגענדען פרייזען פערקויפט:

ווייצען								
וויסענבורג		טהייס		פעסטער ב'		באטשקאער		
פרייז פער 100 קילאָגראמם								
7.55	7.65	7.60	7.70	7.55	7.65	7.60	7.70	75
7.65	7.80	7.70	7.85	7.65	7.80	7.70	7.85	76
7.80	7.90	7.85	7.95	7.80	7.90	7.85	7.95	77
7.95	8.05	8.-	8.10	7.95	8.05	8.—	8.10	78
8.05	8.15	8.05	8.20	8.05	8.15	—.—	—.—	79
8.10	8.20	8.15	8.25	8.10	8 20	—.—	—.—	80
—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	— —	—.—	81

קאָרן פאָן 6 גולד' 35 קר' ביז 6 גולד' 50 קר'.
גערסטע פוטטער פאָן 5 גולד' 10 קר' ביז 5 גולד' 40 קר'. ברעננער פאָן 5 גולד' 50 קר' ביז 6 גולד' — קר' ברויער פאָן 6 גולד' 20 קר' ביז 7 גולד' 40 קר'.
האפער פאָן 5 גולד' 55 קר' ביז 5 גולד' 85 קר'.
קוקורוטץ פאָן 4 גולד' 70 קר' ביז 4 גולד' 76 קר'.
קאָהלרעפס פאָן 11 גולד' 45 קר' ביז 11 גולד' 55 קר'.
הירזע פאָן 4 גולד' 10 קר' ביז 4 גולד' 35 קר'.
פריה-יאהרס-ווייצען: 7 גולד' 52 קר' ביז 7 גולד' 54 קר'.
הערבסט-ווייצען: 7 גולד' 63 קר' ביז 7 גולד' 65 קר'.
קוקורוטץ פער מאי-יוני: 4 גולד' 76 קר' ביז 4 גולד' 78 קר'.
פריהיאהרס-האפער: 5 גולד' 52 קר' ביז 5 גול' 53 קר'.
קלעע-זאאטען: לוצערנער אונגאריש נייא פל' 46 ביז 56.

לעקוואר: סלאוואָניש פל' 22.50 ביז 23 נולדען — קר'; סערביש 21 פל' — קר' ביז 22 גולד' — קר'.
רעפס: פל' 5.80 ביז —.6.
האָניג: געלבער געלייטערטער פל' 35 ביז 37.
וואכס: ראָזענויער פל' 140 ביז 141.
ריבאָל פל' —.32 ביז 32.50.
שפיריטוס: ראָה פל' 13.50 ביז 13.75.
שפיריטוס-פרעססהעפע: פל' 15.75 ביז —.16.
שפיריטוס ראפפינירט: פל' 51.25 ביז 51.50.

קורזטאבעללע פאָם 9. פעבער

געלד-קורז

		קר' פל'
מינצדוקאטען		5.68
ראנדדוקאטען		5.58
אָסט.-אונג. 9-גולדען-גאָלדשטיקע		9.60
נאפאָלעאָנדאָר (20 פראנקס)		9.60
20 מארק-שטיקע		11.85
דייטשע רייכסבאנקנאָטען		59 20
פאפיער-רובעל		124.75
ווערטה-פאפיערע		
אונגארישע גאָלדרענטע צו 4%		114.60
אונג. פאפיער-רענטע צו 5%		100 50
אָסטערר. גאָלדרענטע צו 4%		117.25
" פאפיררענטע צו 5%		100.50
סערבישע פראמיען-אנלעהען צו 3%		41.50
פפאנדשיינע דעס אונג. באָדענקר.-אינשט. צו 4½%		102.—
דער אונג. היפאָטהעקענבאנק צו 5%		102.—
טירקען-לאָזע		48.10
לאָזע		
אונג. פראמיען-לאָזע	100	150 —
"	50	149.50
טהייסטהאל-לאָזע	100	142.—
וויענער-לאָזע	100	169.50
יאָסיוו-לאָזע		3.20
קרעדיטלאָזע	100	193 50
קלארי-לאָזע	40	58.50
דאָנוי-דאמפפשיפפאהרט-לאָז	100	135 —
אינסברוקער לאָזע	20	25.50
קראקיער לאָזע	20	22.75
פאלפי-לאָזע	40	57 75
רודאָלפס-לאָזע	10	25.—
סאלם-לאָזע	10	68.50
זאלצבורגער לאָזע	20	26.25
סטאניסלויער לאָזע	20	38.—
וואלדשטיין-לאָזע	20	44.—

בודאפעסטער פיעהמארקט פאָם 9. פעבער.

דער אויפטריעב בעטרוג: 607 שטיקק אונגארישע אָכסען, 179 שטיקק אונגארישע קיהע, 193 שטיק סערבישע אָכסען, 5 שטיקק סערבישע קיהע, 19 שטיקק ביפפעל, 44 שטיק שטיערע, 87 שטיקק צונ-אָכסען, 112 שטיקק נאכטריעב, צוזאממען 1246 שטיקק הארנפיעה. מאן בעצאהלטע: אונגארישע מאסט-אָכסען צו פל' —.25 ביז פל' —.27, סערבישע אָכסען צו פל' —.26 ביז פל' —.28, אונגארישע קיהע צו פל' —.24 ביז פל' —.27, ביפפעל —.20 ביז פל' —.22, שטיערע פל' —.26 ביז —.30 (אללעס פער מעטערצענטנער לעבענד-געוויכט.)

שאָפמארקט.

בודאפעסט, 7. פעבער. דער אויפטריעב בעטרוג 180 שטיקק. דער פרייז וואר פיר פיינוואָללינע גאטטונגען פאָן פל' —.16 ביז פל' —.20 פער פאאר אונד — ביז — קר' פער קילאָגראמם לעבענדגעוויכט.

קאָנקורז.

ביא דער היעזיגען איזר' קולטוס-געמיינדע **איזט דיא שטעללע איינעם פאָרבעטערם** (חזן) לבהכ"נ מיט דעם געהאלטע פאָן 14 גולדען וואכענטליך נעבסט דען איבליכען עמאָלומענטען צו בעזעטצען. בעווערבער, מיט נוטען קאָנדואיטען פאָן אָרטהאָ-דאָקסען געמיינדען פערזעהען, וואָללען זיך איינעם פראָבע-פאָרטראג אונטערציעהען אונד איהרען פא-מיליען-שטאנד אונד לעבענס-אלטער נאכווייזען. איין חזן, דער צוגלייך קורא איזט, ווירד פאָרגעצאָ-גען. רייזעקאָסטען ווערדען נור דעמיעניגען פערגי-טעט, אויף דען דיא וואהל פאללען ווירד.

מונקאטש, א' משפטים תרנ"ג.

יחזקאל צבי הויזמאנן,
געמיינדע-פראזעס.

קמחא דשימורים.

הנני להודיע בשער בת רבים שגם כעת הכינותי בס"ד קמחא דשימורים על צד היותר טוב ב"ה. נשמר משעת קצירה נטחן על טראָקקענע-מיהל מרוקד ומנופה יפה והסלת בתוכו.

בבקשה ממכירי אשר בדעתם ליקח ממני גם בהאי שתא שימהרו להודיעני די צרכם באפשר המוקדם למען אוכל למלאות רצון יראי ה'.

מחירו 32 צ"ל בעד קילאָ.

הק' מאיר קאליש.

Mayer Kalisch, Szabadszállás
via Pest.

דאס נייעסטע! דאס נייעסטע!

Lizakovszky A. Dezső

Friseur u. Haarhändler

Budapest.

VI. Bez. Königsgasse 36.

עמפפיעהלט זיינע אללערנייעסטע פאברי-קאציאָן אין פרויען-שייטעלן, האלב אונד גאנצע פערריקקען, שייטעל אויף דען פיינסטען זיי-דען געוועבט מיט פראנצאָזישען נאטירליכען אבטהיילונגען מיט שטירנ-לאָקקען אָדער אָהנע דיעזעלבען, ברוין, דונקעלברוין, אָדער שווארצ-פארביג 5 גולדען פער שטיק. האלבפעריקע עבען זאָלכע ארבייט 8 גול', גאנצע פרויענ-פעררוקע פיינסטענס געארבייטעט, מיט וועל-כער מאן אונערקעננטליך וויא איינענעס האאר זיך פריזירען קאנן, אין אָבינען פארבען צום פרייזע פאָן 15 ביז 18 אונד 22 גולדען. גראָסטעס לאגער פאָן האארפלעכטען מיט לאנגען צאָפפען, פאָן 1 גולדען ביז 2 גולד' 80 קר', לאנגעס האאר מיט האלבקורצעם צאָפף אין יעדער פארבע פאָן 2 גולדען 50 קר' אנגעפאנגען ביז 30 גולדע פערנער גראָסעס לאגער אין אללען פרויען-האאר-מאָדע-ארטיקעלן.

פראָווינצ-בעשטעללונגען ביא האארמוסטער-איינזענ-דונג ווערדען געגען נאכנאהמע עפפעקטואירט, ניכט בעליע-ביגעס ווירד אומגעטוישט, דיא אָבגענאנגטען נייען מאָדעאר-טיקעל זינד נור ביא מיר צו האבען.

געגרינדעט 1872. געגרינדעט 1872.

קליינע אנצייגען.

אין דיעזער רובריק קאָסטעט יעדעס איינפאכע וואָרט 2 קר' יעדעס מיט פעטטען בוכשטאבען געדרוקקטע וואָרט 3 קר'.

יין כשר מכרם של ישראל
של פסח
בהכשר גמור של הרב אב"ד דפה

עמפפעהלען אין 2 סאָר-טען צו 25 אונד 30 קר' דען ליטער. וועניגער אלס 56 ליטער ווערדען ניכט גע-זענדעט.

Lazar Berger et Söhne
Gyöngyös.
Post- und Bahn-Station.

איין שוחט ובודק

ב"ת וב"ק ומוהל מומחה מיט קבלות פאָן הרב הצדיק המנוח מו"ה מנחם מענדיל פאנעטה זצ"ל האבד"ק דעעש ומהרב הגאון המפורסם מו"ה מרדכי יודא לאָוו שליט"א האבד"ק ענטרעדאם ומהרב הגאון מו"ה הילל פאָללאק שליט"א האבד"ק סאס-רע-גען, זוכט שטעללע אין איי-נער אָרטהאָדאָקסען געמיינדע. דערזעלבע איזט 34 יאהרע

אלט, האט קליינע פאמיליע, קאנן אויך מיט גראָסערען קינ-דערן שיעורין והלכה תוספת לערנען, אונד ווענן עס איינע גוטע שטעללע איזט, וואָ מאן מיט דעם אלטען שו"ב איינען אויסגלייך טרעפפען מיססטע, איזט דערזעלבע אים שטאנדע, איהן צו בעפריעדיגען. אדרעססע:

Jeremiás Samuel in Görgény-Szt-Imre.

איין 19 יאהריגער בחור, נאמענס גבריאל שפיענ-לער, דער צייטווייזע אין ניי-סטעס-שוואכע ליידעט, איזט זייט מעהרערען מאָנאטען אוס זיינעם פאטערהויזע אבגאנגיג. ווער דעססען אויפענטהאלט קעננט, מאָגע איהן דעם פא-טער דעס געזוכטען, „הערדן לעאָפאָלד שפיעגלער אין וואנ-נייישטאדטל" בעקאננטגעבען. ולמצוה גדולה יחשב.

ערבויענדע סינאגאָגע מילדע גאבען זאממעלטע. מאן פאנד בייא דעמזעלבען מיט דער שטאמפיליע דער באלאשא-דיארמאטער שטאָדטישען בעהאָרדע אונד דער אונטערשריפט אונד דעם אמטס-זיגעל דעם דאָרטיגען ראבבינערס פערזעהענע צייגניססע אונד פאָללמאכטען. אויך וואורדען בייא איהם צווייא מיט דער נאָטהיגען בעהאָרדליכען לעגיטימאציאָן פערזעהענע זאממעל-ביכעל פאָרגעפונדען, אויס דענען ערזיכטליך איזט, דאס דער געריעבענע שווינד־לער ביזהער זאָוואָהל געמיינדען, אלס אויך איינצעלנען פערזאָנען נאמהאפטע בעטראָגע ענטלאָקקט האט. דער אומשטאנד, דאס איין אונד דאסזעלבע אינדיווידואום פאָן צווייא פערשיעדענען בעהאָ־דען מיט געלד-זאממלונגען בעטרויט וואורדע, עררעגטע פערדאכט, דער „טויב-שטוממע" וואורדע איינעם שטרענגען פערהאָר אונטערצאָגען אונד ער געשטאנד שליעסליך, דאס ער זיך זאממטליכע דאָקומענטע אין טאָקאי פיר גוטעס געלד בייא איינעם געוויססען בערנשטיין פערשאפפט האבע. ער וואורדע דעם טאָקאיער קאָניגליכען בעצירקסגעריכטע איינגעליעפערט.

(טאָדעספאלל.) אם פרייטאג נאכמיטטאגס איזט נאך לאנגערעם ליידען אים 76. לעבענסיאהרע דער בעגרינדער דער בודאפעסטער גראָסהאנדלונגס-פירמא „י' לאנדויער אוֹ' זאָהנע", העררר איגנאץ לאנדויער, געשטאָרבען. דער פערבליכענע וואר איינע שטאדטבעקאננטע פיגור. אויס זעהר בעשיידענען אנפאנגען האטטע ער זיך צום בעזיטצער איינעם בעדייטענדען פערמאָגענס עמפאָרגעשוואונגען. ער בליעב שטעטס איינפאך, יא זאָגאר זעהר איינפאך, אונד ווער איהן ניכט קאננטע, פערמוטהעטע אין דעם אלטען העררן קוים דען רייכען מאנן. דער אלטע לאנדויער זעלבסט האטטע זיך פאָן דען געשאפטען צוריקגעצאָגען אונד אין דען לעטצטען יאהרען נור אין מעהרערען פעראיינען געווירקט, דענען ער אנגעהאָרטע. ער וואר מיטגליעד דעם הויפטשטאדטישען מוניציפאל-אויסשוססעס.

(איין אָפפער דער רוסישען יודען-אויסווייזונגען.) אונטער דען אוס רוסלאנד אין לעטצטערער צייט אויסגעוויעזענען יודען בעפינדעט זיך אויך דער אויס אונגארן געבירטיגע יודע דר' הערץ, וועלכער אין מאָסקוי ערציעהער אים הויזע דעם יידישען „אייזענבאהנ-קאָניגס" פאָליאקאָוו וואר. דר' הערץ ווייל‏ט יעטצט בייא זיינען פערוואנדטען אים טורויצער קאָמיטאט.

(ערמאָרדונג איינעם יודען.) אין בריננ וואורדע פאָרגעסטערן אבענדס דער קויפמאנן מאקס ראָזענטהאל ערמאָרדעט. אום 6 אודר אבענדס בעטראטען צוויא מאסקירטע מאננער זיין געשאפטס-לאָקאל אונד פערלאנגטען געלד. אלס איהנען דיעזעס פערוויינערט וואורדע, פייערטען זיא מעהרערע רעוואָלווער-שיססע אב. ראָזענטהאל וואורדע געטאָדטעט, צווייא אים געוואָלבע אנוועזענדע בעדיענסטעטע, זאָוויא דער שוואגער ראָזענטהאל'ס, איין אדוואָקאט, וואורדען פערוואונדעט. דיא רייבער ערגריפפען דיא פלוכט.

(פייער אים באנקהויזע ראָטהשילד.) אם פרייטאג קאם אים וויענער פאלאסטע דעם באראָנס ראָטהשילד (אין דער „רענג-גאססע") איין בראנד צום אויסברויכע. באלד שטאנדען דרייא זאלע אין פלאממען. דער הערבייגעאיילטען פייערוועהר געלאנג עס, דען בראנד צו לאָשען. — קיין איינציגעס וויענער בלאטט בראכטע איינע נאכריכט איבער דען בראנד, אום קיינען אללגעמיינען שרעקקען הערפאָרצורופען, דא אין דעם ראָטהשילדישען פאלאסטע זעהר פיעלע ווערטה-פאפיערע, דאס פערמאָגען צאהללייכער לייטע, אונטערגעבראכט זינד.

(44 וואהנזיניגע פערבראננט!) איין נעוויאָרקער טעלעגראממ פאָם 10. דיעזעס מאָנאטס מעלדעט: דיא איררען-אנשטאלט אין דער נאהע פאָן דאווער וואורדע דורך איינע פייערסברונסט צערשטאָרט, וואָבייא 44 פאציענטען איהר לעבען איינגעביססט האבען. דאס פייער בראך נאכטס אין איינער צעללע, וואָ זיך וויבליכע איררזיניגע בעפאנדען, אויס. דיא וואָרטער שפרענגטען זאָפאָרט דיא טהירען אללער צעללען, אבער דיא איררזיניגען ווארען זיך דער געפאהר ניכט בעוואוסט. נור 4 פאָן 48 ענטראננען דעם טאָדע. דאס אירענהויז וואר פאסט גאנצליך אויס האָלץ געבויט. דיא פלאממען ערגריפפען אויך דאס אנשטאָססענדע ארמענהויז, דעססען 100 אינזאססען מיט קנאפפער נאָטה גערעטטעט וואורדען. פיעלע טרוגען אינדעססען בראנדוואונדען דאפאָן; דיא מייסטען איררזיניגען ערשטיקקטען אין דען בעטטען.

(האָכוואססער-געפאהר.) דיא דאָנוי אים געביעטע דער הויפטשטאדט שטייגט יעטצט טאגליך. אום מיטטערנאכט בעטרוג דער וואססערשטאנד 410 צענטימעטער איבער נולל. עס ווערדען פאָרקעהרונגען געטראָפפען, אום דער געפאהר רעכטצייטיג צו בעגעגנען.

אויס דעם געריכטס-זאאלע.

— I. דער פאנאמא-פראָצעס. —

דיא פערקינדיגונג דעם אורטהיילס אין דיעזעם פראָצעססע, וועלכעס וויר אין דער פרייטאג-נוממער אונזערעס בלאטטעס פעראָפפענטליכט האבען, האט אין פאריז אונגעהייערעס אויפזעהען ערריגט, דענן מאן וואר אויף איין זאָ שטרענגעס אורטהייל גאנץ אונד גאר ניכט געפאסט. — לויט פראנצאָזישעם געזעטץ הערדען דיא גרינדע פריהער אונד דאנן ערסט ווירד דאס אורטהייל פערקינדעט. אין דער בעגרינדונג זאגטע דער פראזידענט דעם געריכטסהאָפעס:

„פאָם ערסטען טאגע דער עקזיסטענץ דער פאנאמא-געזעללשאפט אנגעפאנגען וואורדען דעם פובליקום דורך פערדינאנד אונד קארל לעססעפס פאָרטוואָהרענד פאלשע מיטטהיילונגען איבער דאס געלד, וועלכעס מאן בריכטע, איבער דיא דויער דער ארבייטען אוֹ' ז' וו' געמאכט, זאָ דאס דורך אלל דיעזע ענטשטעללונגען דער וואהרהייט מעהר אלס 1300 מיללאָנען הערויסגעלאָקקט וואורדען. וואס דיא אנגעקלאגטען מיט דען געלדערן טהאטען, קאָננטע אונמאָגליך אים זיננע אונד אינטערעססע איהרער אויפטראג-געבער געשעהען זיין, וואָרויס דיא פעראונטרייאונג ערהעללט. אייפפעל האט דער געזעללשאפט דאס מאטעריאלל ניכט געליעפערט, צו דעם ער זיך פערפפליכטעטע. אייפפעל'ס אויסגלייך מיט דעם ליקווידאטאָר קאנן איהן אומזאָוועניגער ענטלאסטען, אלס דער ליקווידאטאָר אין איררטהום געפיהרט וואר איבער דיא 18 מיללי‌אָנען, אום דיא עס זיך האנדעלטע. דער ליקווידאטאָר וואוססטע ניכט, דאס אייפפעל אים אויסגלייכסוועגע עטוואס צוריקגאב, וואס אָנעהין דער געזעללשאפט געהאָרטע."

דיא ווירקונג דער פערלעזונג דעם אורטהיילס אונד דער גרינדע אויף דיא אנגעקלאגטען וואר זעהר מערקווירדיג אונד פערשיעדען. קארל לעססעפס וואר וויא צערשמעטטערט. ערוויינטע פאָרטוואָהרענד ביטטערליך. פאָנטאן זאס צערקנירשט דא, ליעס אבער זיינע ערגריפפענהייט ניכט לויט ווערדען. באראָן קאָטטו וואר אייסערליך גאנץ רוהיג, דאָך קאָננטע מאן געוויססע צייכען פאָן נערוואָזיטאט אן איהם בעמערקען. אייפפעל צייגטע איינע שטיינערנע רוהע: אונבעוועגליך, אונגעבראָכען, פערנאהם ער דאס שווערע אורטהייל. אלס ער דאנן אויפשטאנד, אום היניסצוגעהען, דראנגטע זיך זיין זאָהן צו איהם דורך אונד דריקקטע איהם, אָהנע איין וואָרט צו שפרעכען, דיא האנד. אויך דא בליעב אייפפעל רוהיג אונד קאלט. אבער טיעפע בעוועגונג הערשטע אים פובליקום. אללע פעראורטהיילטען מעלדעטען זאָפאָרט דיא בערופונג אן. הארט טריפפט דאס אורטהייל דען אלטען פערדינאנד לעססעפס, דען „גראָססען פראנצאָזען," דער אויף זיינעם שלאָססע קראנק דאניעדערליעגט אונד ביזהער ניכט איינמאל וואוסטע, דאס דער פראָצעסס געגען איהן געפיהרט וואורדע. מאן ווייסס נאָך ניכט, וויא מאן עס איהם בייברינגען ווירד.

אויף דיא אנפראנגע אייפפעל'ס, אָב דיא

וועניג איינצושלוממערן. איך ווערדע מיר איין ספר הערנעהמען אונד וואך בלייבען.

ר' גבריאל מאכטע זיינעם נאסטע אם נאכסטען טאגע דען היער בעשפראָכענען אנטראג, דען דיעזער אָהנע וויטערעס אננאהם. בייא זיינעם זאָנסט אייסערליך זעהר איינגעהמענדען וועזען אונד בייא זיינער פערטיגקייט אין דער קונסט, זיך צו פערשטעללען, דארף מאן זיך גאר ניכט וואונדערן, אשר אין קורצער פריסט אין דיעזער עהרליכען פאמיליע גאנץ איינהיימיש צו ערבליקקען.

16. קאפיטעל: ליידענשאפטס אונד טיקקע.

אשר'ס קעננטניסס דער דייטשען גראממאטיק וואר צוואר קיינע זעהר גראָסע, אבער אין דען אויגען דעם ר' גבריאל וואר ער איין שריפטשטעללער. ער קאָננטע איינען בריעף אונד איין דאָקומענט לעזען, אונד צור נאָטה וואָהל אויך שרייבען, אונד דיא קאָרעשפאָנדענטען קיממערטען זיך וועניג דארום, אָב דיא אָרטהאָגראפיע ריכטיג וואר, ווענן איהנען נור זאָנסט דאס שרייבען רעכט וואר. אשר פיהלטע זיינען פאָסטען ציעמליך גוט אוים. וואהרשיינליך אבער האטטע ער דאס פערטרויען דער עהעלייטע וועלפער שאנדליך מיססברויכט. איינע זוממע צו זיך געשטעקקט אונד דאנן דאס ווייטע געזוכט; דענן זאָ עטוואס לאג אורשפרינגלין אין זיינעם פלאנע. דאס דיעזעס אבער ניכט ווירקליך דער פאלל וואר, לאג איינציג אין דעם אומשטאנדע, דאס ער פיר זיינע פרינציפאלין איינע ליידענשאפט פאססטע, דיא איהרער נייהייט וועגען שטארקער אין זיינעם איננערן וויהלטע, אלס אללע אנדערען, דענען ער ביזהער הולדיגטע.

אשר וואר דורך דיא הערצליכע אונד פערטרויליכע בעהאנדלונג, דיא ער היער גענאָסס, איבערמיטהיג אונד קיהן אין זיינען ווינשען; דא ער אבער ערקאנגטע, דאס ער נור דורך איינען אייסערסט זיטטליכען לעבענסוואנדעל זיך נאך אונד נאך ביז צום ערזעהנטען ציעלע ערהעבען קאָננטע, זאָ האנדעלטע ער אויך דארנאך; וואס נור דיא פערשטעללונגס-קונסט פערמאג, באָט ער אויף; ער פערמיעד יעדען שיין פאָן באָזהייט אונד שלעכטיגקייט אונד זוכטע דיא עדעלסטען אונד גוטמיטהיגסטען געזיננונגען צו צייגען. עס פיעל איהם אום זאָ וועניגער שווער, דען רעדליכען, רעכטליכען, פראָממען אונד גוטמיטהיגען צו שפיעלען, דא דיא בעהאנדלונג, דיא ער אים הויזע גענאָסס, איהם ניכטס צו ווינשען איבריג ליעסס; ער וואורדע מעהר אלס ברודער אונד פריינד, וויא אלס דיענער בעהאנדעלט. מאן ליעסס איהן ניכט נור קיינע ארט פאָן מאנגעל ליידען, זאָנדערן מאן וואר פיעל מעהר בעמיהט, איהם יעדע מאָגליכע בעקוועמליכקייט צו פערשאפפען, אונד דיא גערינגען לייסטונגען, דיא מאן איהם צור פפליכט מאכטע, בעריהרטען ניכט אים ענטפערנטעסטען זיינען האנג צום מיססיגגאנג.

בייא אלל זיינער פערשטאָקקטהייט אונד שלעכטיגקייט אבער האטטע אשר זיך אין איינע הייכלערישע פראָממע־ייא הינייגעלעבט, דיא איהם צור צווייטען נאטור געוואָרדען איזט. דיא ניכטבעאָבאכטונג דער יידיש רעליגיאָזען פאָרשריפטען ווירדע צו אללערערסט צווישען איהם אונד זיינען הויזגענאָססען איין ניכט צור ענטפערנענדעס געוועבע פאָן מיססטרויען געצאָגען האבען, אונד ער האטטע עס ניעמאלס צושטאנדע געבראכט, איהרעם הערצען אויך נור איינע ליניע ברייט אבצוגעווינגען.

אשר היעלט געגריא זיינע פאָרגעשריעבענען פאסט-טאגע, ענטווייהטע ניעמאלס דען שבת, לעגטע פינקטליך יעדען מאָרגען תפילין, אונד דעננאָך וואר זיין הערץ פערשטאָקקט אונד זיין זינן גרויזאם.

אשר שטודירטע באלד דיא שוואכען זיינער אומגעבונג הערויס, אום זיא צו זיינעם פאָרטהייל צו בענוטצען. לעאה וואר איהם גוט, פאָם הערצען גוט, מעהר אלס אירגענד איינעם מענשען אויף ערדען; אבער זיא דאכטע ניכט איבער איהן וויא ער איבער זיא. וואהרע פריינדשאפט פיהלטע זיא פיר אשר, וואָהרענד דיעזער איינע ליידענשאפט צו איהר פאססטע.

נון פינג דער שלויע מענש אן, אויף געאייגנעטע מיטטעל דענקען, וויא ער דען שווערען שטיין דעם אנשטאָססעס בעזייטיגען קאָננטע, אָהנע זיך דער געפאהר איינער פעראכטונג אויסצוזעטצען.

אין דער פערשטאָקקטהייט זיינעס הערצענס וואָרע אשר אָהנע וויטערעס אויך צור פעראיבונג איינער מאָרד-טהאט בערייט געוועזען, נור פאָליצייליכע ריקקזיכטען פערמאָכטען איהן פאָן דיעזער אידעע אבצובריגנגען.

17. קאפיטעל: פלאן אונד אויספיהרונג.

ר' גבריאל וועלפער וואר אבערגלייביש ביז צור נארדהייט אונד צוגאנגליך פיר יעדע פורכטזאמקייט. אָב ער זיך גלייך איינעם רייגען נאָטהגעפאלליגען לעבענסוואנדעלס בעוואוסט וואר, האטטע ער דאָך איינע אונבעצווינגליכע אנגסט פאָר דעם טאָדע; דער געדאנקע, ער ווערדע איינסט שיידען מיססען פאָם אירדישען לעבען, פאנד בייא איהם דורך דיא פאָרשטעללונג פאָן איינעם עווינגען, יענזייטיגען לעבען קיין הינרייכענדעס געגענגעוויכט.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

אוים דעם קעללער אן דעם מארכ-פלוססע, אויף וועלכען דיא איינברעכער שיעסס-איבונגען אונטערנאממען האטטען, דענן מאן פאנד אין דער אייזדעקקע הונדערטע לעכער, דיא פאן שראטקערנערן העררירהרטען. דער שענדארמעריע-פאסטענפיהרער פערדינאנד מאריטץ בעמערקטע אין דער נאכט צום 1. פעבער געגען פיערטעל 2 אוהר אויף איינעם שנעע-פעלדע פיער פערזאנען, דיא זיך איילינגסט מיט איינער לאסט נאך דעם מארכ-פלוססע בעגעבען וואללטען. אויף דאס קאממאנדא: „האלט! שטעהען בלייבען!" ווארפען דיא פערדאכטיגען איהרע לאסט אב; אין דיעזעם מאמענטע בליטצטען דעם שענדארמען דרייא געוועהרלייפע ענטגעגען. ראש ענטשלאססען, שפראנג ער הינטער דיא מויער דער בענאכבארטען באשאנ'שען צוקקערפאבריק, אום זיין געוועהר שוססבערייט צו מאכען. גלייכצייטיג קראכטען פיער שיססע. איינינע שראטקערנער דראנגען אין דיא מאנטור אונד דען הוט דעם שענדארמען, דער אונפערלעטצט בליעב. דער שענדארם גאב דרייא שיססע אוים זיינעם רעפעטיר-געוועהר אב, איינע קוגעל דראנג איינעם שטראלך אין דען אונטערלייב, דיא אנדערען פערברעכער ליעפען, מיט דעם פערלעטצטען אויף דעם ריקקען, דאפאן. דער פאסטענ-קאממאנדאנט יאהאנן ריכטער, וועלכער זיך ווייטער אבערהאלב דער מאר'ך אויף פאר-פאסטען בעפאנד, איילטע, אלס ער דיא שיססע הארטע, ראש זיינעם קאמעראדען צו הילפע. אויך דער דיענסטהאבענדע באהנוואכטער בוטציגגער פאנד זיך, מיט איינעם קניטטעל בעוואפפנעט, איין; דאך דיא שטראלכע ווארען איבער דיא מארך ענטקאממען. דיא איינברעכער האטטען איינען זאקק רייז אונד זאנסטיגע לעבענסמיטטעל אים ווערטהע פאן איבער 100 פל' זאוויא איינע לאנגע אייזערנע ברעכ-שטאנגע צוריקגעלאססען. דאס געשטאהלענע ריהרטע אוים דעם געשעפטע דעס סאלאמאן אדלער הער. וויא פרעך דיא באנדע וואר, געהט שאן דאראוס הערפאר, דאס זיא אויף דעם ריקקוועגע דיא שענדארמעריע-קאסערנע פאססירטע. דער פערדאכט, דיא איינבריכע צו פעראיבען, ריכטעטע זיך שאן לאנגע אויף איינע אין נאירינג אין אונגארן וואהנהאפטע פערברעכער-פאמיליע. דיא אסטערייכישע שענדא'מעריע פערשטאנדיגטע היעפאן דען אונגארישען שענדארמעריע-פאסטען אין גראס-שיטצען. פאסטענ-קאממאנדאנט געארג קאנעטצני אונד צווייא פאסטענפיהרער לייטעטען געשיקקט דיא נאכפארשונגען. דאס ערגעבניסס וואר איבערראשענד. דער הויזבעזיטצער מארטין זאצעק, 45 יאהרע אלט, איין גראססער שטארקער מאנן, אונד דעססען ביידען זאהנע מיכאעל אונד שטעפאן, 15 אונד 20 יאהרע אלט, פערנער דעססען שוואגער פיליפפ יאנקאוויץ, אללע אין נאירינג וואהנהאפט, האבען ערוויעזענערמאססען געמיינזאם שטרייפציגע נאך אסטערייך אונטערנאממען אונד יעדעסמאל גראסע דיעבשטאהלע פעראיבט. דורך דען אומשטאנד, דאס דיא מארך פעסט צוגעפרארען וואר, קאננטען זיא איבעראלל דיא גרענצע לייכט איבערשרייטען. אם 1. פעבער צייטליך פריה בעשטירמטען יאקאוויץ אונד שטעפאן זאצעק איינען אין נאירינג וואהנהאפטען פוהר־מאנן, ער מאגע איינען מאנן, וועלכער „פאן איינעם יאגער אנגעשאססען" ווארדען זייא, אבהאלען. דער פוהרמאנן איילטע נון מיט דעם שטראלך צור בעצייכנעטען שטעללע. אין דער נאהע דער מויטה לאג דער אלטע זאצעק מיט איינער שווערען שוסס-וואונדע אין איינעם מיסטהויפען פערשארט, אים העפטיגסטען וואונדפיעבער. פארזיכטיג וואורדע ער אויף דען וואגען געלאדען אונד אין זיינע וואהנונג געבראכט. דער דארטיגע ארצט ערקלארטע, דאס דיא פערלעטצונג זעהר געפאהרליך זייא. אלס דיא שענדארמען קאמען, שוועבטע זאצעק אין לעבענסגעפאהר; זיא פערהאפטעטען דעסהאלב נור דעססען זאהנע אונד דען שוואגער. דער פערוואונדעטע בליעב אין הייזליכער פפלעגע. דיא פערברעכער ווערדען אן דאס אסטערייכישע געריכט אויסגעליעפערט ווערדען. — דיענסטאג נאכמיטטאגס וואורדען דיא בעוואהנער נאירינגס דורך איינען בייא דעם איינברעכער זאצעק ענטשטאנדענען בראנד אין שרעקקען פערזעטצט. דאס הויז בראנטע ניעדער. אלס מאן דען אלטען זאצעק אינס פרייע ברינגען וואללטע, שריע ער: „לאססט מיך פערברעננען, איך וויל ניכט מעהר לאנגער לעבען." מאן גלויבט, דאס ער דען בראנד זעלבסט געלעגט האט, אום זיך צו טאדטען.

(געשטארטע רייזע.) מאן שרייבט אוים ש'-א'-איהעלי, 8. פעבער: „מיט וועלכען שוויעריגקייטען דאס רייזענדע פובליקום אין דיעזער צייט דער אין פאלגע דער אפטערען שנעע-שטירמע אונד גרימטיגען קאלטע אונאויפהארליכען פערקעהרס-שטארונגען צו קאמפפען האט, בעווייזט אויך פאלגענדע רייזע-בעגעבענהייט איינער גראסטענטהיילס אוים נירעדיהאזאער פארנעהמען בירגערן בעשטאנדענען געזעללשאפט, דיא איינע אייזענבאהנ-פאהרט פאן מישקאלץ נאך נירעדיהאזא, איינע שטרעקקע, דיא מאן געוואהנליך אין פיערטהאלב שטונדען צוריקלעגט, וועגען פערקעהרס-שטארונג פינפטהאלב טאגע לאנג מאכען מוססטע. דיא געזעללשאפט, דיא אם 2. ד' מ' אים נאכמפריינדליכען הויזע דעם עדעלעניער גרונד-בעזיטצערס יאזעף עהרענרייך אויף בעזוך וואר, בעשטיגג טראטץ שטורמווינד אונד שנעע-וועהען אם 3. פעבער נאכמיטטאגס אין מישקאלץ דען צוג, אום וויא געוואהנליך איבער סערענטש נאך הויזע, נאמליך נאך נירעדיהאזא, צו רייזען, דא מעהרערע מיטגליעדער דער געזעללשאפט אן דעם דארט אם זאמסטאג שטאטטפינדענדען וואכענמארקטע זעהר דרינגענדע געשעפטע צו ערלעדיגען האטטען. דער צוג מוססטע אבער שאן אין דער אללערנאכסטען שטאציאן אומקעהרען, דא געמעלדעט וואורדע, דאס דיא באהנשטרעקקע וועיט איבער טיסא-לוץ הין בערגהאהע שנעע-מאססען בעדעקקען, אונד דא דיא לאגע פאן שטונדע צו שטונדע אונגינסטיגער ווירד, דירפטע דער אונטערבראכענע פערקעהר ערסט נאך 3 ביז 4 טאגען וויעדער אויפגענאממען ווערדען. נאך מישקאלץ צוריקגעקעהרט, פאססטע דיא געזעללשאפט, אויף אנראטהען צווייער מיטגליעדער דערזעלבען, דען בעשלוסס, מיט דעם נאכסטען צוגע נאך קאשוי צו רייזען, אום זא אויף אומוועגען איבער ש'-א'-איהעלי, סערענטש אונד טאקאי שפאטעסטענס אם זאמסטאג נאכמיטטאגס אין נירעדיהאזא איינטרעפפען צו קאננען. ווער בעשרייבט אבער דען שרעקקען דער געזעללשאפט, אלס זיא, אין קאשוי אנגעלאנגט, ערפוהר, דאס דער פערקעהר נון אויך אויף דער ליניע פאן ש'-א'-איהעלי ביז קאשוי ניכט נור וועגען אונאיבערווינדליכער שנעע-מאססען, זאנדערן אויך וועגען מאססענהאפטען אייזעס איינגעשטעללט ווערדען מוססטע. בעטריבט אונד פערשטארט בעגאב זיך דיא רייזע-געזעללשאפט אין דאס נאכסטע האטעל, אום פאר אללעם איהרע צוהויזע זיך אנגסטיגענדען אנגעהאריגען טעלעגראפיש צו בעריכטען, דאס זיא וועגען שנעע-פערוועהונגען פאן מישקאלץ נאך קאשוי געראטהען זינד, וואו זיא זיך ווענינסטענס צווייא טאגע לאנגווייליען ווערדען. ווירקליך געלאנג עס איהנען ערסט אם 6., מאנטאג נאכמיטטאגס, נאך ש'-א'-איהעלי צו קאממען. היער מוססטען זיא אבער עבענפאללס וועגען אונפאהרבארקייט דער ליניע איבערנאכטען אונד זינד ערסט געסטערן אבענדס איבער סערענטש אונד טאקאי אין נירעדיהאזא איינגעטראפפען."

(איין געריעבענער שווינדלער.) דיא אלאסי-ליסקאער שענדארמעריע אררעטירטע נייליך איין אינדיווידואום, דאס זיך טויב-שטומם שטעללטע אונד אויף גרונד געפאלשטער דאקומענטע פיר דיא בלינדען אונד טויבשטוממען אין באלאשא-דיארמאט אונד פיר דיא דארט צו

דער אבטריננינגע

אונד זיינע פערוואנדטשאפט.

(קרימינאל-ראמאן פאן ל' הארראווין.)

(10. פארטזעטצונג.)*

דער בעזארגטע גאטטע זאסס נעבען דער קראנקען, פעסט ענטשלאססען, דיא גאנצע נאכט היער זיטצענד צוצובריננגען. עס וואר אונגעפאהר 1 אוהר.

גבריאל: איזט דיר בעססער, מיין גוטעס וויב; זינד דיא שמערצען נונמעהר מינדער העפטיג?

לעאה: בערוהיגע דיך מיינעטוועגען, גוטער גבריאל; דיא שמערצען זינד ניכט זעהר העפטיג, אונד אום זא ערטראגליכער, דא דער ארצט זא טראסטליכע פערזיכערונגען גאב.

גבריאל: אך, לעאה! מיך ערגרייפט איין שוידער, ווענן איך מיר פארשטעללע, וויא גראסס דיינע שמערצען געוועזען זיין מוססטען, דא זיא דיך אן איינען ברוך אם פוסס אדער אם ארם גלויבען ליעססען.

לעאה: וואס טהוט דאס, ליעבער מאנן? זינד קוואלען נור איינמאל פאראיבער, זא מאכט עס דאך קיינען אונטערשיעד, אב זיא מעהר אדער מינדער העפטיג ווארען.

גבריאל: איך ווערדע מארגען אין אללער פריה 100 גולדען אין דאס שפיטאל שיקקען; דיעזעלבען זאללען דעם ערסטען אונגליקקליכען געהארען, דער דאהין געבראכט ווירד, אונד זאללען איהם נאך זיינער היילונג צוגעשטעללט ווערדען.

לעאה: איך דאנקע דיר ליעבער, מאנן! זאבאלד איך גאנצליך הערגעשטעללט בין, וויל איך שאן אויף עטוואס גוטעס דענקען, דאס איך אויסאיבען ווערדע, אוים דאנקבארקייט געגען גאטט דען אללגנאדיגען.

גבריאל: יא, דאס מוססט דוא אויך! דענן ער האט דיר צו רעכטער צייט אין געשטאלט איינעס יונגען מענשען איינען רעטטענדען ענגעל צוגעזאנדט.

לעאה: דאס דענקע איך אויך, דענן ער איזט גאר זא טהיילנעהמענד, זא הערצליך אונד זא גוט, וויא איין ענגעל דעס הימעלס.

גבריאל: ווייססט דוא, מיין לעבען, וויר דירפען דען יונגען מאנן נימער אוים דעם הויזע לאססען, אבשאן ער איין דייטשער איזט. ער זוכט, וויא ער מיר אנפערטרויטע, איין אונטערקאממען, אונד דא דער אללמאכטיגע איהן אונס אויף זא וואונדערבארע וויזע צוגעפיהרט האט, איזט עס אויך אונזערע פפליכט, דאס וויר פיר איהן זארגע טראגען.

לעאה: ווענן ער זיך גוט אויף דיא גמרא פערשטעהט, וויל איך שאן מאכען, דאס איהן מיין ברודער מרדכי צו זיך אלס בחור פיר דיא קינדער אינס הויז נימט.

גבריאל: ניין, ליעבעס קינד! איך האבע פיר דען יונגען מאנן עטוואס גאנץ אנדערעס אין פארשלאג צו ברינגען.

לעאה: זא לאסס מיך דיינען פלאן הארען.

גבריאל: מיינע אידעע איזט דיעזע: זיינע דייטשע טראכט לאססט פערמוטהען, דאס ער צו דער נייען וועלט געהארט, זאמיט ווירד ער דאך וואהל אויך דייטש שרייבען אונד לעזען קאננען, אונד אין דיעזעם פאללע קאנן איך איהן אין מיינעם איינענע געשאפטע פערווענדען; דענן זעהר אפט עראייגנעט עס זיך, דאס איך פאן עדעללייטען בריעפע אין דייטשער שריפט ערהאלטע, דיא איך דאנן אויך וויעדער בעאנטווארטען מוסס; דא מוסס איך מיר געוואהנליך יעמאנדען אויפזוכען, דער דעם שרייבענס אונד דעם לעזענס קונדיג איזט. זעהר הייפיג האבע איך אויך דאקומענטע אויסצופערטיגען, בייא וועלכען געלעגענהייטען איך שטעטס געצוואונגען בין, מיך איינעם פרעמדען ביישטאנדעס צו בעדיענען; דא ווייסס איך ניעמאלס, אב ניכט מיין פערטרויען מיסבראוכט ווירדע, וואס מיר גראססען שאדען פערורזאכען קאננטע. דיעזעם יונגען מענשען אבער וויל איך פערטרויען, וויל איהן דער הימעל זעלבסט מיר צוגעשיקקט האט. ער זאלל מיר דיענען אונד דאפיר אים מיינער שיססעל עססען אונד זיינען בעשטיממטען לאהן עמפפאנגען.

לעאה: אך, ליעבער גבריאל! דוא שיינסט גאנץ צו פערגעססען, דאס ער איין דייטשער איזט, אונד דאס דיך מיין פאטער זעלבסט אנפיינדען ווירדע, ווענן דוא איהן אינס הויז נאהמעסט.

גבריאל: דאס ער איין דייטשער איזט, דאראן איזט ער יא אונשולדיג. איך וויל דאהער אן זיינער דייטשען טראכט קיינען אנשטאסס נעהמען. ווענן ער צופריעדען איזט, זאלל ער בייא אונס בלייבען, אונד אויך דיין פאטער זאלל אין איהם בלאסס דען לעבענסרעטטער זיינער פראממען טאכטער זעהען אונד איהם צוגעטהאן ווערדען.

לעאה: נון, וויא דוא ווילסט, גבריאל.

גבריאל: מיין גוטעס וויב! פערזוכע דאך נון איין

*) נייא איינטרעטענדע אבאננענטען ערהאלטען אויף וואונש דען אנפאנג דיעזער ערצאהלונג.